

אזרחות

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

בשאלון זה פרק אחד – (50x2) – 100 נקודות

סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

קטע (100 נקודות)

קרא את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מן השאלות 1-3.

חוק חובת המכרזים, שחוקקה הכנסת, קובע ומגדיר את הכללים לקיום מכרזים על ידי גופים ממשלתיים. בנוגע למכרזים אלה החוק מעניק לממשלה סמכות להעדיף מוצרים המיוצרים במדינת ישראל על פני מוצרים המיובאים מחוץ לארץ. בהתאם לכך קבעה הממשלה הנחיות שלפיהן תינתן במכרז העדפה למתמודד שיציע מוצר מתוצרת הארץ שמחירו אינו גבוה יותר מ-15% ממחיר אותו מוצר המיובא מחוץ לארץ.

אך יישום ההנחיות הללו נתקל בקשיים, לפעמים מכיוונים לא צפויים. מתברר כי במכרזים שונים שפרסמה המדינה ניסו ועדות מכרזים להימנע מהעדפת מתמודדים שהציעו מוצרים מתוצרת הארץ, משיקולים של תועלת ואינטרסים כלכליים צרים.

יש דרכים רבות לחמוק מיישום ההנחיות בנוגע להעדפת תוצרת הארץ, ועניין זה אף נדון בבתי המשפט. בתי המשפט חזרו וקבעו שיש ליישם את ההנחיות שקבעה הממשלה, וביטלו החלטות של ועדות מכרזים שלא תאמו את ההנחיות האלה. באחד המקרים אף הוגשה עתירה לבג"ץ נגד שר הפנים, משרד הכלכלה והחברה למשק ולכלכלה של השלטון המקומי. העותרים טענו שהרשויות עוקפות את החובה המוטלת עליהן להעדיף את תוצרת הארץ, ולכן לא זכו במכרז.

לדעתי, בתי המשפט הציבו לפני ועדות המכרזים תמרורי אזהרה חשובים, אך אין די בכך. יש לקבוע באופן ברור כי ועדת מכרזים איננה רשאית להחליט מתי ליישם את ההנחיות האלה ומתי לא, משום שהחלטה כזאת עלולה לפתוח פתח למניפולציות, וכל עורך מכרז עלול לפרש את ההנחיות על פי שיקול דעתו. לכן, עם כל הכבוד, גם רשויות המדינה חייבות לקיים את ההנחיות וההוראות שקבע המחוקק.

(מעובד על פי מ' בן שחר, "המדינה קובעת תקנות ואז מתחמקת מהן", אתר **דה מרקר**, 25 בספטמבר 2019)

וא' גזית, "עתירה לבג"ץ: משרד הפנים מתנער מהחובה לקנות כחול-לבן", אתר **כלכליסט**, 23 ביולי 2018)

השאלות

ענה על שתיים מן השאלות 1-3 (לכל שאלה 50 נקודות; סך הכול – 100 נקודות).
שים לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) עליך לענות **על פי מה שלמדת** ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה ענה **על פי הקטע**.

1. הצג את המושג: **חקיקת משנה**.
הסבר כיצד חקיקת משנה באה לידי ביטוי בקטע.
2. הצג שני תפקידים של **בית המשפט העליון**.
הסבר כיצד אחד מתפקידי בית המשפט העליון בא לידי ביטוי בקטע.
3. הצג את עקרון **שלטון החוק**.
הסבר את הטענה המובאת בקטע בנוגע לחשיבות של מימוש עקרון שלטון החוק.

בהצלחה!